

The Relationship between Conflict of Interest and Ethical Judgment with Auditors' Decision-Making Behavior

N. Tahmasebi¹, A. Soroushyar Ph.D.^{2*}

1. Ph.D. Student of Accounting, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.
2. Dept. of Accounting, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Abstract

Background: In recent years, there have been catastrophic financial scandals that questioned the integrity and credibility of auditors and audit institutions. The conflict of interest that auditors face has played a major role in such scandals. A conflict of interest causes a person to compromise their professional and ethical judgment. The purpose of this article is to investigate the relationship between ethical judgment and conflict of interest with auditors' decision-making behavior.

Method: This research is a type of quasi-experimental research in which the scenario-oriented questionnaire method was used. The statistical population of the research is the partners, managers and supervisors of the audit institutes, members of the public accountants' society, and 402 of them were selected using the random sampling method. To analyze the data, the questionnaire tool and PLS Smart software were used using the structural equation method or partial least squares approach.

Results: The research results showed that moral judgment has a negative relationship with auditors' deviant decision-making behavior. There is a relationship between the conflict of interest caused by various threats to the auditor's decision-making behavior. Also, the results of the research showed that types of conflict of interest have a negative and significant relationship with deviant decision-making behavior.

Conclusion: Considering the negative and significant relationship between moral judgment and deviant decision-making behavior in the presence of conflict of interest, in order to control the conflict of interest and improve the quality of auditors' work, behavioral interventions should be considered to strengthen the real independence of auditors.

Keywords: Conflict Of Interests, Moral Judgments, Deviant Decision-Making Behavior, Social Cognition Theory, Moral Decision-Making Model

***Corresponding Author:** A. Soroushyar, Dept. of Accounting, Islamic Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan), Isfahan, Iran. Email: a_soroushyar@yahoo.com

How to cite: N. Tahmasebi, A. Soroushyar. The relationship between conflict of interest and ethical judgment with auditors' decision-making behavior. *Ethics in Science and Technology*. 2024,19(2): 129-139.

Copyright © 2024 Authors. Published by Iranian Association for Ethics in Science and Technology. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license. (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited

رابطه تضاد منافع و قضاوت اخلاقی با رفتار تصمیم‌گیری حسابرسان

نیوشا طهماسبی^۱، دکتر افسانه سروش یار^{۲*}

۱. دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

۲. گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۰۳، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۱۹)

چکیده

زمینه: در سالیان اخیر رسوایی‌های مالی فاجعه آمیزی رخ داده است که درستکاری و اعتبار حسابرسان و موسسات حسابرسی را به زیر سؤال برده است. تضاد منفعی که حسابرسان با آن روبرو هستند در چنین رسوایی‌ها نقش اصلی داشته است. تضاد منافع باعث می‌شود تا فرد قضاوت حرفه‌ای و اخلاقی خود را به خطر بیندازد. هدف این مقاله بررسی رابطه قضاوت اخلاقی و تضاد منافع با رفتار تصمیم‌گیری حسابرسان است.

روش: این پژوهش، از نوع پژوهش‌های شبه آزمایشی است که در انجام آن از روش پرسشنامه سناریو محور استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش، شرکا، مدیران و سرپرستان موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی است و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۴۰۲ نفر از آنها انتخاب گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ابزار پرسشنامه و نرم افزار *PLS Smart* با استفاده از روش معادلات ساختاری یا رویکرد حداقل مربعات جزئی استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج تحقیق نشان داد که قضاوت اخلاقی با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی حسابرسان رابطه منفی دارد. بین تضاد منافع ناشی از تهدیدهای مختلف بر رفتار تصمیم‌گیری حسابرس رابطه وجود دارد. همچنین، نتایج تحقیق نشان داد که انواع تضاد منافع رابطه منفی و معناداری با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی دارد.

نتیجه‌گیری: با توجه به رابطه منفی و معنی دار قضاوت اخلاقی با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی در شرایط وجود تضاد منافع، باید جهت کنترل تضاد منافع و بالا بردن کیفیت کار حسابرسان، مداخلات رفتاری برای تقویت استقلال واقعی حسابرسان را مورد توجه قرار داد.

کلیدواژه‌گان: تضاد منافع، قضاوت‌های اخلاقی، رفتار تصمیم‌گیری انحرافی، تئوری شناخت اجتماعی، مدل تصمیم‌گیری اخلاقی.

سر آغاز

عبارتی با اصول اساسی اخلاق حرفه‌ای و اصول بنیادی آئین رفتار حرفه‌ای (درستکاری، واقع بینی، صلاحیت و مراقبت حرفه‌ای، رازداری و رفتار حرفه‌ای که منافع اولیه حسابرس می‌باشند)، مغایر است (۴). برای رفع این مشکل به نظر می‌رسد یکی از موثرترین راه‌ها نظارت و تغییر قوانین است، قانون‌گذاران در ایالات متحده آمریکا تغییراتی در قوانین در راستای نظارت بیشتر بر شرکت‌های حسابداری وضع نمودند. اما علیرغم بهبود مقررات، هنوز این تخلفات به دلیل تضاد منافع به طور گسترده مشاهده می‌شود (۵). وضع قوانین و مقررات برای حفظ استقلال ظاهری و باطنی حسابرس تنها راه چاره نخواهد بود و شرایطی توصیف شده که بر روحیات و افکار حسابرسان سایه افکننده و کارشان را تحت تأثیر قرار داده است یا به عبارت ساده‌تر یافته‌ها و گزارش‌های حسابرسی را خدشه‌دار می‌کند، این اوضاع که به صورت ناخودآگاه شکل می‌گیرند، "ریشه‌های سوگیری" نامیده می‌شوند (۶).

به دلیل پیامدهای نامناسب تضاد منافع^۱، تقریباً هر سال، موسسات حسابرسی با جریمه‌های سنگینی به واسطه کاهش کیفیت حسابرسی در نتیجه تضاد منافع مواجه می‌شوند. تضاد منافع به مجموعه‌ای از سناریوها اشاره دارد که دارای این ریسک هستند که فرد، قضاوت حرفه‌ای خود را به خطر بیندازد (۱ و ۲). از جمله دلایلی که می‌تواند باعث ایجاد تضاد منافع در حسابرسی شود، تضاد منافع جهت حفظ صاحبکار از یک سو و حفظ منافع عمومی جامعه از سوی دیگر است (۳). این تضاد منافع می‌تواند بر اظهار نظر حسابرسان تأثیر گذارد. یکی از مهم‌ترین تضاد منافع‌ها اثر ناخودآگاه پیشگویی کامبخش^۳ می‌باشد که باعث می‌شود تا حسابرس قضاوت حرفه‌ای خود را به خطر بیندازد و این امر منجر به انحراف در رفتار یا تصمیم‌گیری در گزارش حسابرسی شود، یعنی منجر به رفتارهایی شود که با استانداردهای حسابرسی مطابقت ندارد یا به

حسابرس منافع شخصی خود را جایگزین منافع عمومی می‌نماید چرا که می‌ترسد پس از انتشار علامت هشدار از کار برکنار شود (۲۰ و ۲۱) و یا صاحبکار خود را از دست بدهد، به طور مشابه، شیوه‌ای که افراد حرفه‌ای رفتار می‌کنند به احتمال زیاد تحت تاثیر فرهنگ و ارزش‌های اخلاقی رایج در محیط کار آنها قرار می‌گیرد (۱۶) بنابراین برای مدیریت رفتار اخلاقی در حسابرسان و ارزیابی رفتار اخلاقی آنان، می‌توان از استانداردهای آزمون اخلاقی و معیارهای اثربخشی منطبق بر ارزش‌های اخلاقی، استفاده کرد و همچنین، همانطور که شاخصه‌های دستیابی به اهداف سازمان باید مورد ارزیابی قرار گیرند، معیارهای ارزش‌های اخلاقی نیز باید مورد ارزیابی قرار گیرند (۲۲).

در پژوهشی، مدلی برای مدیریت تضاد و تعارض در محیط حسابداری با تاکید بر مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای ارائه شده که نتایج پژوهش در قالب مدل پارادایمی شامل شرایط علی (تفاوت‌های فردی، اختلاف‌های ساختاری)، پدیده محوری (مدیریت تضاد و تعارض)، راهبردها و اقدامات (استراتژی حل تضاد و تعارض، مدیریت تضاد و اشاعه اخلاق حرفه‌ای)، شرایط مداخله‌گر (تعیین مرز تضاد و تعارض سازنده و مخرب)، شرایط زمینه‌ای (عدم مشارکت افراد در تصمیم‌گیری‌های سازمانی)، پیامدها (حل تضاد و تعارض در مسیر سازنده و کارآمد) قرار گرفت (۲۳). همچنین در تحقیق دیگری، نتایج بیانگر آن بود که رابطه هویت حرفه‌ای علاوه بر اینکه رابطه مستقیم با قضاوت اخلاقی دارد، به صورت غیر مستقیم از طریق ایده آل‌گرایی و نسبی‌گرایی با قضاوت اخلاقی حسابرسان در ارتباط است (۲۴). در مطالعه‌ای پژوهشگران دریافته‌اند مادی‌گرایی رابطه مثبت و معناداری با قضاوت غیر اخلاقی حسابرسان دارد و فرا مادی‌گرایی رابطه منفی و معناداری با قضاوت غیر اخلاقی حسابرسان دارد (۲۵) در پژوهشی، پژوهشگران دریافته‌اند که خودباوری حسابرسان بر محتوای حرفه‌ای، آگاهی از بینش‌ها و فلسفه‌های حرفه‌ای و فضایل اخلاقی به عنوان سه بعد قضاوت اخلاقی حسابرسان تاثیر مثبت و معناداری دارد (۲۶). در پژوهشی نشان داده شد، رابطه معنی‌داری بین اخلاق حرفه‌ای حسابداری و قابلیت اتکاء صورت‌های مالی وجود دارد و ضریب همبستگی بین این دو مثبت و بالا می‌باشد (۲۷). نتایج پژوهش نشان داد سه عامل تنگناهای درآمدی موسسات حسابداری، عدم صلاحیت حرفه‌ای و عدم صلاحیت اخلاقی حسابرسان مستقل، نقش اصلی در بروز تضاد منافع برای حسابرسان ایفا می‌کنند. آنها هنگام اختلاف نظر با صاحبکار که بیم از دست دادن آن وجود دارد، هنگام مواجهه با فرصت‌های نامناسب، هنگام اجرای فرآیند رسیدگی و هنگام مواجهه با چالش‌های انجام وظایف، تضاد منافع و معماهای اخلاقی ناشی از آن را تجربه می‌کنند (۲۸). در پژوهشی تاثیر مبنای اخلاقی بر گزارش‌دهی افشاگری حسابرسی بررسی شد و نتایج بیانگر آن بود که مبنای اخلاقی تاثیر مثبت و معناداری بر تصمیم‌گیری‌های مربوط به گزارش افشاگری در موسسات حسابداری بخش خصوصی است (۲۹). همچنین در پژوهش دیگری نتایج نشان داد که افراد ایده آل‌گرا و محافظه‌کار اقتصادی تمایل بیشتری به مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکتی دارند (۳۰). نتایج ضمن تایید تاثیر تردید حرفه‌ای حسابرسان بر

بنابراین به شدت از اتخاذ دیدگاه رفتاری برای بررسی این رابطه حمایت می‌شود (۷، ۸ و ۹). می‌توان گفت چارچوب رفتاری ایجاد شده بر اساس این بینش کمک خواهد کرد تا استقلال واقعی حسابرس تقویت شود (۸ و ۱۰). بررسی انتقادی ادبیات موجود نشان می‌دهد که تصمیم‌گیری منحرف حسابرسان به واسطه تضاد منافع، به دلیل ضعف در اقدامات موجود برای مدیریت تضاد منافع، رواج دارد (۱۱) اثربخشی محدود مقررات در برخورد با تعصب غیر عمد تصمیم‌گیرندگان (۱۲) و عدم تمرکز بر موانع روانی و شناختی افراد حرفه‌ای که در زمان تضاد منافع با آن مواجه‌اند (۱۳)، دلیل واضح و آشکاری بر عدم تمرکز بر دلایل اصلی تضاد منافع است (۱۳). در نتیجه این مطالعات نشان می‌دهند، تضاد منافع در موسسات حسابداری به طور غیر اثر بخش مدیریت می‌شود که مساله اصلی این تحقیق است.

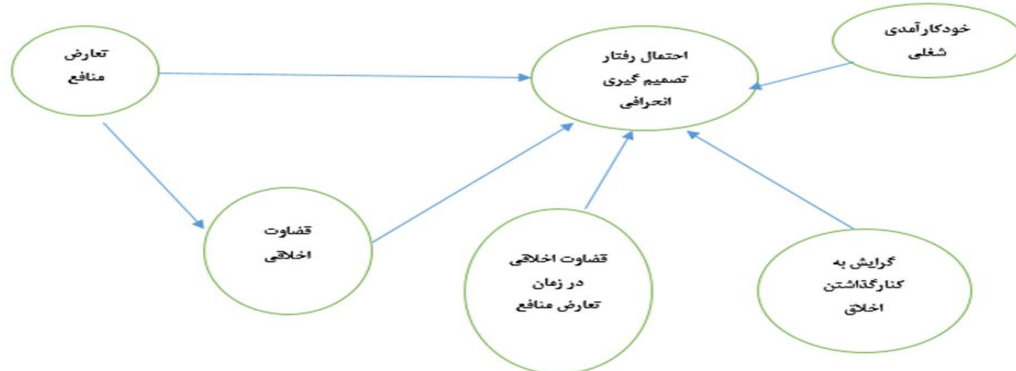
در رابطه با رفتارهای انحرافی حسابرسان به دلیل تضاد منافع، ادبیات موجود نشان می‌دهد که، تمرکز زیاد مقررات موجود بر استقلال ظاهری حسابرسان (۱۳) و تمرکز اندک بر استقلال واقعی (۱۲)، به دلیل موانع بالقوه جهت اثربخشی مقررات در مخاطب قرار دادن انحراف در رفتار تصمیم‌گیری است. بنابراین یکی از راه‌حل‌های ممکن در مواجهه با این مشکل، افزایش تمرکز بر استقلال واقعی حسابرسان است (۱۳) که این امر، مدیریت اثربخش تضاد منافع را تسهیل خواهد کرد. پایه و اساس تئوری شناخت اجتماعی^۳، خودکارآمدی^۴، قضاوت اخلاقی^۵ و دشواری درک شده^۶ است. خودکارآمدی به عنوان اعتماد شخص به انجام یک رفتار خاص تعریف می‌شود (۱۴، ۱۵ و ۱۶). تئوری شناخت اجتماعی بیان می‌کند که افراد حرفه‌ای احتمالاً در هنگام قضاوت‌های اخلاقی، رفتار اخلاقی نیز نشان می‌دهند (۱۷) و قضاوت اخلاقی یک مکانیزم خود تنظیمی است که بیانگر قضاوت در این خصوص است که کدام عمل، از نظر اخلاقی قابل توجیه است (۱۸)، مهمتر از همه، خودکارآمدی، قضاوت اخلاقی و دشواری درک شده فرآیندهای شناختی موقعیت‌گرا هستند چرا که مخصوص یک موقعیت خاص می‌باشند (۱۷) افرادی همچون اسکینر معتقدند که رفتار، تابعی از محیط است و اگر مشوق‌های محیطی (نظام اجتماعی) تغییر کند رفتاری نیز تغییر می‌یابد و به علاوه، محیط با روشی که افراد حرفه‌ای به حل مسائل و یا به قضاوت و تصمیم‌گیری می‌پردازند، شکل می‌گیرد. در تعامل متقابل فرد-رفتار، فرآیندهای شناختی و رفتار حرفه‌ای در تعامل هستند. به همین ترتیب، اگر مشوقی برای انحراف رفتار افراد حرفه‌ای وجود داشته باشد، احتمالاً آنها درک خود را در مورد اینکه چه رفتاری اخلاقی و چه رفتاری غیر اخلاقی است، تغییر می‌دهند. افزون بر این تعامل متقابل محیط-رفتار به طور ضمنی بیانگر این است که فشارهای محل کار برای منحرف کردن رفتار، ممکن است باعث شود که افراد حرفه‌ای تن به انجام آن دهند. بنابراین هنگامی که در یک محیط تضاد منافع وجود داشته باشد منجر به رفتار انحرافی در گزارش حسابرس می‌شود و به این دلیل است که انتشار یک علامت هشداردهنده^۷ ممکن است موجب شتاب در ورشکستگی صاحبکار به خاطر اثر منفی افشا بر استفاده کنندگان صورت‌های مالی حسابداری شده، گردد (۱۹). بدین ترتیب

شدت پیشنهاد اتخاذ رویکرد اخلاق رفتاری^۱ را دارند. این پژوهش مدلی شناختی ارائه می‌دهد با هدف بررسی اینکه تضاد منافع چگونه بر رفتار تصمیم‌گیری حسابرسان تاثیر می‌گذارد. این مدل با ترکیب تئوری شناخت اجتماعی و مدل برون داد تصمیم‌گیری، ترسیم شده است. تئوری شناخت اجتماعی بیان می‌کند که رفتار از طریق فرآیندهای شناختی در یک محیط اجتماعی شکل می‌گیرد و از این طریق تعدادی از عوامل جامعه شناختی تعیین کننده رفتار فراهم می‌شود (۱۴).

مدل تصمیم‌گیری برون‌داد و تئوری اغواگرایی اخلاقی بیان می‌کند که هر چه دشواری درک شده توسط حسابرسان بیشتر باشد، احتمال انجام آن کار کاهش می‌یابد. علاوه بر این اگر حسابرسان احساس کنند که پیامد مثبت انجام یک رفتار خاص بیشتر از پیامدهای منفی آن است، آنها انگیزه پیدا می‌کنند که چنین رفتاری را انجام دهند. علاوه بر این تئوری شناخت اجتماعی بیان می‌کند که حسابرسان احتمالاً هنگامی که قضاوت‌های اخلاقی انجام می‌دهند، رفتار اخلاقی نشان می‌دهند (۱۷). مهمتر از همه، خودکارآمدی (شامل دشواری درک شده)، انتظارات و قضاوت اخلاقی، فرآیندهای شناختی موقعیت‌گرا هستند چرا که مخصوص یک موقعیت خاص می‌باشند. تئوری‌های شناختی برای بررسی موضوعات مختلف در حرفه حسابرسی به کار می‌رود از آنجایی که تضاد منافع دارای ماهیت اخلاقی و اجتماعی است، تئوری شناخت اجتماعی نگاه به تضاد منافع را از زاویه تعامل پویا بین موارد زیر پیشنهاد می‌کند: محیط (یعنی موقعیت‌های شامل تضاد منافع)، عوامل شناختی (یعنی امید به نتیجه، دشواری درک شده و قضاوت اخلاقی)، رفتار در موقع وجود تضاد منافع (یعنی سازگار در مقابل منحرف) (۱۷).

ادبیات موجود نشان می‌دهد که گرایش به کنار گذاشتن اخلاق^{۱۱} یک فرد، رابطه منفی با رفتار اخلاقی و ارتباط مثبت با رفتار تصمیم‌گیری غیر اخلاقی و انحرافی دارد (۸) بسیاری از مطالعات حاکی از آن است که افرادی که تمایل بالایی از نظر ویژگی گرایش به کنار گذاشتن اخلاق را دارند، رفتارهای غیر اخلاقی را در طیف گسترده‌ای از زمینه‌ها انجام می‌دهند (۸). با توجه به توضیحات فوق، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه تضاد منافع و قضاوت اخلاقی با رفتار تصمیم‌گیری حسابرسان مستقل می‌باشد. باتوجه به موارد مطرح شده در فوق، مدل مفهومی پژوهش به شرح زیر است:

کیفیت حسابرسی، وجود عوامل تاثیرگذاری همچون محیط موسسه حسابرسی، حمایت ادراک شده موسسه و حمایت ادراک شده شریک حسابرسی بر تقویت ارتباط تردید حرفه‌ای حسابرس بر کیفیت قضاوت حسابرس را مهم تلقی نمود (۳۱). از آنجایی که این پژوهش درصدد بررسی فرآیندی است که در آن تضاد منافع بر رفتار تصمیم‌گیری حسابرسان تاثیر می‌گذارد، استفاده از مدل تصمیم‌گیری اخلاقی جهت درک مسیری که از طریق آن تصمیم‌گیری انجام می‌شود و اینکه چگونه سوگیری در این مسیرها رخ می‌دهد، مفید و مربوط خواهد بود. بررسی انتقادی ادبیات موجود در مورد نقش پردازش‌های ذهنی حسابرسان در قبال رفتار تصمیم‌گیری در رویدادهای تضاد منافع، دو نگرانی اصلی را برمی‌شمارد. در مرحله اول، فقدان قابل توجهی از شواهد تجربی برای نقش فرآیندهای شناختی حسابرسان در تصمیم‌گیری در رویدادهای تضاد منافع وجود دارد. ثانیاً، فقدان شواهد تجربی نیز برای نقش سوگیری در تضاد منافع در قبال رفتارهای تصمیم‌گیری حسابرسان وجود دارد به ویژه، فرآیندهای شناختی و سوگیری‌ها را باید از نظر تأثیرات عمدی (آگاهانه) و غیر عمدی (ناخودآگاه) بر رفتار تصمیم‌گیری حسابرسان مشاهده کرد. مسلماً، شواهد تجربی برای نقش پردازش‌های ذهنی افراد حرفه‌ای در جهت تصمیم‌گیری، تمرکز بهتری بر استقلال آنها خواهد داشت. این همان چیزی است که طرفداران برای حل مسئله رفتار تصمیم‌گیری انحرافی در موسسات حسابرسی پیشنهاد می‌کنند (۱۲) اگرچه ادبیات حسابرسی موجود راهنمایی روشنی در مورد انواع خاصی از فرآیندهای شناختی که باید مورد بررسی قرار گیرند، ارائه نمی‌دهد، اما نیاز به تمرکز ویژه روی سوگیری‌های ادراکی حسابرسان را نشان می‌دهد. علاوه نشان می‌دهد که تضاد منافع با ایجاد فرآیندهای شناختی در هم تنیده، بر رفتار تصمیم‌گیری تأثیر می‌گذارد (۳۲). علاوه بر این، ادبیات موجود نیز به سمت تئوری‌های بالقوه که می‌تواند برای درک نقش پردازش‌های ذهنی استفاده شود، راهنمایی می‌کند. مدل تصمیم‌گیری برون‌داد^{۱۰} و تئوری اغواگرایی اخلاقی^۹ (۷) و ترکیب آنها باهم در این زمینه به کار گرفته شده‌اند. در حالی که به نظر می‌رسد در کل مدل، تمرکز تئوری اغواگرایی اخلاقی بیشتر بر توضیحات روانشناختی پردازش‌های ذهنی است - مسلماً همتای شناختی نزدیک آن یعنی نظریه شناخت اجتماعی (۱۵) برای بررسی نقش اثرات شناختی تضاد منافع کاملاً امیدوارکننده به نظر می‌رسد. در همین راستا، (۱۳) به

نگاره ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش

این پژوهش شبه آزمایشی است و دارای ۴ طرح است. از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه پژوهش، توصیفی-پیمایشی و با در نظر گرفتن معیار زمان، مقطعی و مبتنی بر معادلات ساختاری است. جامعه آماری این پژوهش حسابرسان بخش خصوصی می باشد که با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس ۴۰۲ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت. ۵۵ درصد از مشارکت کنندگان عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و ۴۵ درصد عدم عضویت جامعه حسابداران رسمی ایران بودند. ۶۸ درصد پاسخ دهندگان مرد و ۳۲ درصد زن بودند. ۳۳ درصد از پاسخ دهندگان دارای سن ۲۵ تا ۳۵، ۳۶ درصد دارای سن ۳۵ تا ۴۵، ۲۸ درصد دارای سن بیش از ۴۵ سال و ۳ درصد دارای سن کمتر از ۲۵ سال بودند. ۸۳ درصد از مشارکت کنندگان سمت شغلی آنها سرپرست، ۳ درصد شریک، ۹ درصد مدیر و ۶ درصد سرپرست ارشد بودند. ۵۹ درصد از پاسخ دهندگان دارای مدرک کارشناسی ارشد، ۸ درصد دارای مدرک دکترا و ۳۳ درصد دارای مدرک کارشناسی بودند. ۳۵ درصد از پاسخ دهندگان دارای سابقه کاری بین ۱۱ تا ۱۵ سال، ۳۲ درصد دارای سابقه کاری بیش از ۱۵ سال، ۲۷ درصد دارای سابقه کاری بین ۵ تا ۱۰ سال و ۶ درصد دارای سن کمتر از ۵ سال بودند. مشخصه های جمعیت شناختی افراد نمونه در جدول (۱) ارائه شده است. به منظور گردآوری اطلاعات در خصوص متغیرهای پژوهش از پرسشنامه سناریو محور شامل ۳ بخش استفاده شده است که در بخش اول سناریوهای چهارگانه به همراه پرسش های مربوط به هر سناریو تعریف شده است که هر سناریو شامل ۵ سوال بوده و سوالات اول تا پنجم هر سناریو به ترتیب، متغیرهای دشواری درک شده، امید به نتیجه مثبت، رفتار تصمیم گیری سازگار، رفتار تصمیم گیری انحرافی و قضاوت اخلاقی را اندازه گیری می نماید و در بخش دوم پرسشنامه متغیرهای گرایش به کنار گذاشتن اخلاق و خودکارآمدی شغلی بر اساس طیف ۵ گزینه ای لیکرت از کاملا مخالف تا کاملا موافق نمره گذاری شده است. متغیر گرایش به کنار گذاشتن

اخلاق شامل ۸ گویه و متغیر خودکارآمدی شغلی شامل ۶ گویه می باشد. بخش سوم نیز ویژگی های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان پرسشنامه ارائه شده است. اولین شاخص یعنی پایایی بر اساس ضرایب آلفای کرونباخ و ضرایب پایایی سازه باید بیشتر از ۰/۷ محاسبه گردد تا مورد تایید واقع شود در مدل اجرای شده ی تحقیق با در نظر گرفتن اینکه به غیر از متغیرهای خودکارآمدی شغلی و گرایش به کنار گذاشتن اخلاق همه متغیرهای تک عاملی می باشند لذا به جز دو متغیر یاد شده بدون اشاره به شاخص های ذکر شده، پایایی پرسشنامه مورد تایید قرار می گیرد اما نتایج مربوط به پایایی خودکارآمدی شغلی و گرایش به کنار گذاشتن اخلاق در جدول (۲) توضیح داده شده است. همچنین در این تحقیق برای روایی ابتدا پرسشنامه طراحی شده به تایید اساتید رشته حسابداری رسید و سپس با استفاده از شاخص های روایی همگرایی و روایی تشخیصی مورد بررسی و تایید قرار گرفت. در این تحقیق بارعاملی همه سوالات خودکارآمدی شغلی و گرایش به کنار گذاشتن اخلاق بیشتر از ۰/۵ به دست آمد همچنین مقدار روایی همگرایی (AVE) مولفه ها نیز در جدول (۳) ارائه شده است. نتایج روایی تشخیصی پرسشنامه پژوهش در جدول (۴) توضیح داده شده است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده ها از تکنیک آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردید و از طریق محاسبه میانگین و انحراف معیار به توصیف اطلاعات پرداخته و به منظور پاسخ به سوالات ابتدا آزمون همبستگی پیرسون و برای تعیین جهت و شدت رابطه متغیرها، از نرم افزار SPSS و در ادامه جهت آزمون فرضیه های پژوهش، نرم افزار PLS Smart، برای تحلیل عاملی تأییدی و تحلیل مسیر و برآورد رابطه های میان متغیرهای پنهان مسئله و برازندگی مدل، مورد استفاده قرار گرفته است. در این تحقیق بار عاملی همه سوالات مربوط به متغیرهای مورد سنجش بیشتر از ۰/۵ به دست آمد همچنین مقدار میانگین واریانس های استخراجی در تمامی موارد نیز بالاتر از ۰/۸ بوده است. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱: نتایج آمار توصیفی شرکت کنندگان در پژوهش

ابعاد	ویژگی ها	فراوانی	درصد
عضویت در جامعه حسابداران رسمی	عضویت	۲۲۱	۵۵
	عدم عضویت	۱۸۱	۴۵
سمت شغلی	سرپرست حسابرسی	۳۳۳	۸۳
	سرپرست ارشد حسابرسی	۲۳	۶
	مدیر حسابرسی	۳۵	۹
	شریک حسابرسی	۱۱	۳
سن	کمتر از ۲۵ سال	۱۳	۳
	۲۵ تا ۳۵ سال	۱۳۲	۳۳
	۳۵ تا ۴۵ سال	۱۴۶	۳۶
جنسیت	بیش از ۴۵ سال	۱۱۱	۲۸
	زن	۱۲۹	۳۲

۶۸	۲۷۳	مرد	
۶	۲۵	کمتر از ۵ سال	سابقه کاری
۲۷	۱۱۰	۵ تا ۱۰ سال	
۳۵	۱۳۹	۱۱ تا ۱۵ سال	
۳۲	۱۲۸	بیش از ۱۵ سال	
۳۳	۱۳۳	کاشناسی	تحصیلات
۵۹	۲۳۶	کارشناسی ارشد	
۸	۳۳	دکتر	

جدول ۲: نتایج پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ

متغیرها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی
خودکارآمدی شغلی	۰/۸۵۱	۰/۸۶۱
گرایش به کنار گذاشتن اخلاق	۰/۸۶۶	۰/۸۷۱

جدول ۳: نتایج میانگین واریانس‌های استخراجی (AVE)

متغیرها	میانگین واریانس استخراجی
خودکارآمدی شغلی	۰/۸۰۳
گرایش به کنار گذاشتن اخلاق	۰/۸۱۰

جدول ۴: نتایج روایی تشخیصی پرسشنامه پژوهش

سناریو	متغیر	تضاد منافع	رفتار تصمیم‌گیری انحرافی	قضاوت اخلاقی	خودکارآمدی شغلی	دشواری در تصمیم‌گیری	گرایش به کنار گذاشتن اخلاق	امید به نتیجه مثبت
۱	تضاد منافع	۱						
	رفتار تصمیم‌گیری انحرافی	۰/۳۴۷	۱					
	قضاوت اخلاقی	-۰/۲۳۵	-۰/۴۶۷	۱				
	خودکارآمدی شغلی	۰	-۰/۳۰۲	-۰/۱۱۷	۱			
	دشواری در تصمیم‌گیری	-۰/۰۶۶	۰/۴۰۵	-۰/۲۱۸	-۰/۱۰۷	۱		
	گرایش به کنار گذاشتن اخلاق	۰	۰/۳۳۹	-۰/۱۹۰	-۰/۴۳۶	-۰/۱۲۳	۱	
	امید به نتیجه مثبت	-۰/۱۳۳	-۰/۳۱۱	۰/۳۷۵	-۰/۰۵۸	-۰/۳۱۴	-۰/۰۹۹	۱
۲	تضاد منافع	۱						
	رفتار تصمیم‌گیری انحرافی	-۰/۱۷۰	۱					
	قضاوت اخلاقی	۰/۳۰۱	-۰/۴۶۷	۱				
	خودکارآمدی شغلی	۰	-۰/۳۰۲	-۰/۱۱۷	۱			
	دشواری در تصمیم‌گیری	-۰/۰۵۸	۰/۴۰۵	-۰/۲۱۸	-۰/۱۰۷	۱		
	گرایش به کنار گذاشتن اخلاق	۰	۰/۳۳۹	-۰/۱۹۰	-۰/۴۳۶	-۰/۱۲۳	۱	
	امید به نتیجه مثبت	۰/۴۴۵	-۰/۳۱۱	۰/۳۷۵	-۰/۰۵۸	-۰/۳۱۴	-۰/۰۹۹	۱
۳	تضاد منافع	۱						
	رفتار تصمیم‌گیری انحرافی	۰/۳۷۱	۱					
	قضاوت اخلاقی	-۰/۱۵۳	-۰/۴۶۷	۱				
	خودکارآمدی شغلی	۰	-۰/۳۰۲	-۰/۱۱۷	۱			
	دشواری در تصمیم‌گیری	۰/۴۱۶	۰/۴۰۵	-۰/۲۱۸	-۰/۱۰۷	۱		
	گرایش به کنار گذاشتن اخلاق	۰	۰/۳۳۹	-۰/۱۹۰	-۰/۴۳۶	-۰/۱۲۳	۱	
	امید به نتیجه مثبت	-۰/۲۰۸	-۰/۳۱۱	۰/۳۷۵	-۰/۰۵۸	-۰/۳۱۴	-۰/۰۹۹	۱
۴	تضاد منافع	۱						

					۱	-۰/۵۴۷	رفتار تصمیم گیری انحرافی
				۱	-۰/۴۶۷	۰/۰۸۷	قضاوت اخلاقی
			۰/۸۹۶	۰/۱۱۷	-۰/۳۰۲	۰	خودکارآمدی شغلی
		۱	-۰/۱۰۷	-۰/۲۱۸	۰/۴۰۵	-۰/۲۹۲	دشواری در تصمیم گیری
	۰/۹۰۰	۰/۱۲۳	-۰/۴۳۶	-۰/۱۹۰	۰/۳۳۹	۰	گرایش به کنار گذاشتن اخلاق
۱	-۰/۰۹۹	-۰/۳۱۴	-۰/۰۵۸	-۰/۳۷۵	-۰/۳۱۱	-۰/۱۰۳	امید به نتیجه مثبت

یافته‌ها

در جدول (۵) شاخص‌های توصیفی یعنی میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای اصلی پژوهش در هر چهار سناریو ارائه شده است.

جدول ۵: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

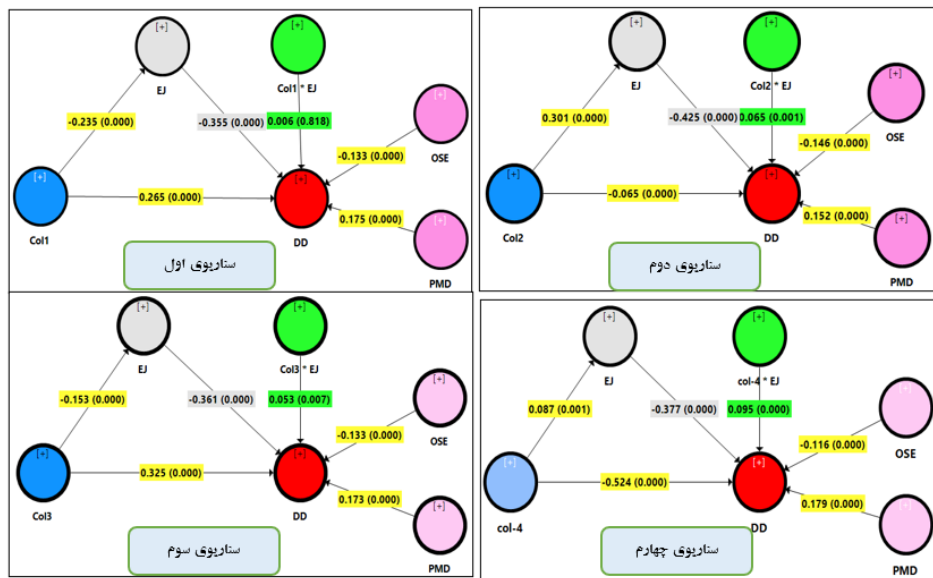
سناریو	متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
۱	دشواری در تصمیم گیری	۳/۱۹۲	۱/۰۹۹
	امید به نتیجه مثبت	۲/۴۲۷	۰/۹۲۷
	رفتار تصمیم گیری انحرافی	۳/۶۲۷	۰/۹۱۳
	قضاوت اخلاقی	۱/۲۸۸	۰/۴۹۶
۲	دشواری در تصمیم گیری	۳/۲۰۷	۰/۹۲۱
	امید به نتیجه مثبت	۳/۴۳۳	۰/۸۹۴
	رفتار تصمیم گیری انحرافی	۲/۵۷۵	۰/۹۲۴
	قضاوت اخلاقی	۱/۹۹۰	۰/۸۷۶
۳	دشواری در تصمیم گیری	۴/۰۱۰	۰/۸۸۵
	امید به نتیجه مثبت	۲/۲۹۶	۰/۹۰۱
	رفتار تصمیم گیری انحرافی	۳/۶۷۷	۰/۹۷۳
	قضاوت اخلاقی	۱/۳۹۶	۰/۶۲۰
۴	دشواری در تصمیم گیری	۲/۷۶۷	۰/۹۷۳
	امید به نتیجه مثبت	۲/۴۷۹	۰/۸۷۲
	رفتار تصمیم گیری انحرافی	۱/۸۰۷	۰/۶۸۷
	قضاوت اخلاقی	۱/۷۰۹	۰/۷۶۵
	خودکارآمدی شغلی	۳/۰۶۲	۰/۶۸۹
	گرایش به کنار گذاشتن اخلاق	۳/۲۳۸	۰/۸۶۷۴

نتایج برازش مدل و ضرایب مسیر در جدول (۶) ارائه شده است.

جدول ۶: نتایج برازش مدل

سناریو	ضریب مسیر	مقدار تی	سطح معنی داری
سناریو اول	CoI1 → DD	۰/۲۶۵	۱۲/۰۰۶
	CoI1 → EJ	-۰/۲۳۵	۱۳/۷۶۶
	EJ → DD	-۰/۳۵۵	۱۶/۴۵۱
	OSE → DD	-۰/۱۳۳	۴/۲۵۹
	PMD → DD	۰/۱۷۵	۵/۳۵۷
	CoI1 → EJ → DD	۰/۰۸۳	۱۰/۳۳۵
	CoI2 → DD	-۰/۰۶۵	۳/۵۹۹
سناریو دوم	CoI2 → EJ	۰/۳۰۱	۱۱/۳۳۴
	EJ → DD	-۰/۴۲۵	۱۷/۲۱۶
	OSE → DD	-۰/۱۴۶	۴/۲۴۴

۰/۰۰۰	۴/۳۵۱	۰/۱۵۲	PMD → DD	سناریو سوم
۰/۰۰۰	۹/۲۶۹	-۰/۱۲۸	CoI2 → EJ → DD	
۰/۰۰۰	۱۹/۱۳۹	۰/۳۲۵	CoI3 → DD	
۰/۰۰۰	۶/۹۹۸	-۰/۱۵۳	CoI3 → EJ	
۰/۰۰۰	۱۸/۴۲۶	-۰/۳۶۱	EJ → DD	
۰/۰۰۰	۴/۱۴۵	-۰/۱۳۳	OSE → DD	
۰/۰۰۰	۵/۵۳۴	-۰/۱۷۳	PMD → DD	
۰/۰۰۰	۶/۴۰۰	۰/۰۵۵	CoI3 → EJ → DD	سناریو چهارم
۰/۰۰۰	۳۵/۰۲۳	-۰/۵۲۴	CoI-4 → DD	
۰/۰۰۱	۳/۳۴۱	-۰/۰۸۷	CoI-4 → EJ	
۰/۰۰۰	۲۰/۹۶۸	-۰/۳۷۷	EJ → DD	
۰/۰۰۰	۴/۴۰۵	-۰/۱۱۶	OSE → DD	
۰/۰۰۰	۶/۴۰۰	۰/۱۷۹	PMD → DD	
۰/۰۰۱	۳/۳۲۶	-۰/۰۳۳	CoI-4 → EJ → DD	

نگاره ۲: مدل اجرا شده در نرم افزار PLS در چهار سناریو متفاوت

رابطه منفی و معناداری با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی دارد. ضرایب مسیر در چهار سناریو به ترتیب ۰/۳۵۵، ۰/۴۲۵، ۰/۳۶۱ و ۰/۳۷۷- است. این نتایج نشان می‌دهد که قضاوت اخلاقی منجر به رفتار تصمیم‌گیری انحرافی پایین می‌شود و این دقیقاً با مبانی نظری سازگار است.

فرضیه سوم، بررسی رابطه قضاوت اخلاقی حسابرسان با احتمال رفتار تصمیم‌گیری انحرافی آنها در رویدادهای تضاد منافع است. نتایج جدول (۶) رابطه قضاوت اخلاقی بر احتمال رفتار تصمیم‌گیری انحرافی در صورتی که تضاد منافع ناشی از به خطر افتادن منافع شخصی و تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی و نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن وجود دارد، با ضرایب مسیر ۰/۰۸۳ و ۰/۰۵۵ به طور معنی داری مثبت هستند. اما رابطه قضاوت اخلاقی با احتمال رفتار تصمیم‌گیری انحرافی در رویدادهایی که تضاد منافع به

فرضیه اول به بررسی رابطه تضاد منافع با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی^{۱۲} حسابرسان می‌پردازد. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده در جدول (۶)، رابطه تضاد منافع ناشی از به خطر افتادن منافع شخصی^{۱۳} و تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی و نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن^{۱۴} با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی به ترتیب با ضرایب مسیر ۰/۲۶۵ و ۰/۳۲۵، به طور معنی داری مثبت هستند. در حالی که رابطه تضاد منافع به واسطه مورد تهدید قرار گرفتن و تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی، مورد تهدید قرار گرفتن، نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن و به خطر افتادن روابط شخصی^{۱۵} با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی به ترتیب با ضرایب مسیر ۰/۰۶۵- و ۰/۵۲۴- منفی و معنی دار بوده است.

نتیجه آزمون فرضیه دوم؛ که به بررسی رابطه قضاوت اخلاقی با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی می‌پردازد، نشان می‌دهد که انواع تضاد منافع

واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی، مورد تهدید قرار گرفتن، نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن و به خطر افتادن روابط شخصی با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی رابطه منفی دارد. همچنین نتایج فرضیه دوم حاکی از آن است که قضاوت اخلاقی با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی در انواع تضاد منافع رابطه منفی و معناداری دارد. این نتیجه با مبانی نظری مطابقت دارد و نشان می‌دهد که تضاد منافع کیفیت حساب‌برسی را کاهش می‌دهد. در نهایت، نتایج فرضیه سوم بیانگر رابطه قضاوت اخلاقی با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی در صورتی که تضاد منافع ناشی از به خطر افتادن منافع شخصی و تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی و نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن وجود دارد، به طور قابل توجهی مثبت هستند. اما رابطه قضاوت اخلاقی با احتمال رفتار تصمیم‌گیری انحرافی در رویدادهایی که تضاد منافع به واسطه مورد تهدید قرار گرفتن و تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی، مورد تهدید قرار گرفتن، نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن و به خطر افتادن روابط شخصی به طور منفی هستند. به طور کلی نتایج و یافته‌های پژوهش با نتایج (۱۷) و برخی پژوهش‌های خارجی و داخلی مطابقت دارد. نتایج پژوهشی نشان داد که فرهنگ اخلاقی و دینداری بر استقلال (عدم تضاد منافع) حساب‌برسی، تأثیر می‌گذارد اما تعهد حرفه‌ای بر استقلال حساب‌برسی تأثیر نمی‌گذارد (۳۳). نتایج پژوهش دیگری نشان داد، ابعاد فرهنگی، اجتماعی، فردی و رقابتی به طور کلی نقش قابل توجهی در افزایش سطح پویایی رفتارهای حرفه‌ای حساب‌برسان دارد، به طوری که حمایت‌های اجتماعی از استقلال حرفه‌ای حساب‌برسان می‌تواند به ارتقای سطح کارکردهای حساب‌برسان در ایجاد تعادل بین نقش‌های اجتماعی، حرفه‌ای و کنترل تعارض‌های بین نقشی بسیار موثر و حائز اهمیت است (۳۴). نتایج پژوهشی نیز نشان می‌دهد که ایدئولوژی اخلاقی بر قضاوت حرفه‌ای حساب‌برسان تأثیر ندارد لیکن بر تعهد حرفه‌ای آنها تأثیر دارد. همچنین تعهد حرفه‌ای بر قضاوت حرفه‌ای حساب‌برسی موثر است (۳۵). نتایج تحقیقی دیگر بیانگر آن بود که هویت حرفه‌ای مستحکم به دلیل آنکه نگرش‌ها و رفتارهای تعیین شده حساب‌برسان را با نقش‌های حرفه‌ای آن‌ها سازگار می‌کند، باعث قضاوت اخلاقی تر از جانب آنان می‌شود، همچنین از آنجا که هویت حرفه‌ای و شخصی برای مردان متفاوت از زنان است این موضوع باعث تفاوت‌هایی در قضاوت‌های اخلاقی آنان می‌شود (۲۴). بنابراین با توجه به توضیحات بالا، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند زمینه ساز اندیشیدن تدابیری برای بهبود رفتار تصمیم‌گیری حساب‌برسان و ارتقای سطح کیفیت قضاوت حرفه‌ای حساب‌برسان باشد و باعث شود تا خلاءهای قانونی و رفتاری در عرصه قضاوت و تصمیم‌گیری‌های حساب‌برسان بهتر مورد بررسی قرار گیرد و به سازمان حساب‌برسی پیشنهاد می‌شود، با در نظر گرفتن متغیرهای پژوهش حاضر و اثر آن بر قضاوت و تصمیم‌گیری حساب‌برسان نسبت به اصلاح یا تدوین استانداردهای جدید و آیین‌نامه رفتار حرفه‌ای به منظور افزایش کیفیت حساب‌برسی و کیفیت تصمیمات حساب‌برسان استفاده نماید. همچنین به موسسات حساب‌برسی پیشنهاد می‌

واسطه مورد تهدید قرار گرفتن و تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی، مورد تهدید قرار گرفتن، نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن و به خطر افتادن روابط شخصی با ضرایب مسیر ۰/۱۲۸- و ۰/۰۳۳- به طور معنی داری منفی هستند. همچنین رابطه تضاد منافع به واسطه به خطر افتادن منافع شخصی و تضاد منافع به دلیل ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی و نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن با قضاوت اخلاقی به ترتیب با ضرایب مسیر ۰/۲۳۵- و ۰/۱۵۳- منفی و معنی داری بوده است. اما رابطه تضاد منافع به واسطه مورد تهدید قرار گرفتن و تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی، مورد تهدید قرار گرفتن، نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن و به خطر افتادن روابط شخصی با قضاوت اخلاقی به ترتیب با ضرایب مسیر ۰/۳۰۱ و ۰/۰۸۷ مثبت و معنی دار است. نتایج بیانگر آن است که رابطه خودکارآمدی حساب‌برسی در زمان وجود تضاد منافع در همه سناریوها با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی با ضرایب مسیر ۰/۱۳۳-، ۰/۱۴۶-، ۰/۱۳۳- و ۰/۱۱۶- منفی و معنی دار بوده است. یعنی هر چه خودکارآمدی بالاتر بوده است رفتار تصمیم‌گیری انحرافی کمتر است و بالعکس. اما رابطه دشواری در تصمیم‌گیری اخلاقی در زمان وجود تضاد منافع در همه سناریوها با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی به ترتیب با ضرایب مسیر ۰/۱۷۵، ۰/۱۵۲، ۰/۱۷۳ و ۰/۱۷۹ مثبت و معنی دار بوده است. برای بررسی شاخص‌های مدل ساختاری از ضریب تعیین (R^2)، اندازه اثر (F^2) و معیار پیش‌بینی (Q^2) استفاده شده است. نتایج و یافته‌های پژوهش نشان داد مدل‌های ارائه شده دارای قدرت برازش مناسبی هستند.

بحث

هدف این پژوهش بررسی رابطه تضاد منافع و قضاوت اخلاقی با رفتار تصمیم‌گیری حساب‌برسان بوده است. در این راستا سه فرضیه تدوین شده و جهت آزمون این فرضیه‌ها از چهار سناریوی تضاد منافع شامل تضاد منافع به واسطه به خطر افتادن منافع شخصی، تضاد منافع به واسطه مورد تهدید قرار گرفتن، تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی و نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن و در نهایت تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی، مورد تهدید قرار گرفتن، نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن و به خطر افتادن روابط شخصی، استفاده شد. فرضیه اول پژوهش به بررسی رابطه بین تضاد منافع با احتمال رفتار تصمیم‌گیری انحرافی حساب‌برسان می‌پردازد. نتایج بررسی فرضیه اول حاکی از آن است که تضاد منافع ناشی از به خطر افتادن منافع شخصی و تضاد منافع به واسطه ترکیب همزمان به خطر افتادن منافع شخصی و نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن با رفتار تصمیم‌گیری انحرافی رابطه مثبت دارد. اما تضاد منافع به واسطه مورد تهدید قرار گرفتن و تضاد منافع به

یابد. این مداخلات رفتاری باید هم از فرآیندهای شناختی آگاهانه (عمدی) و هم از فرآیندهای ناخودآگاه (غیر عمدی) شکل بگیرد.

ملاحظه های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون؛ سرقت ادبی، رضایت آگاهانه؛ محرمانه بودن، انتشار چندگانه و ... در پژوهش حاضر موردتوجه قرار گرفته‌اند.

سپاسگزاری

نویسندگان این مقاله از تمام بزرگوارانی که پرسشنامه این پژوهش را تکمیل کرده اند، کمال سپاسگزاری را دارند.

واژه نامه

1. Conflict of Interest	تضاد منافع
2. Self-fulfilling prophecy effect	اثر ناخودآگاه پیشگویی کامبخش
3. Social Cognitive Theory	تئوری شناخت اجتماعی
4. Self-efficacy	خودکارآمدی
5. Ethical Judgement	قضاوت اخلاقی
6. Perceived Difficulty	دشواری درک شده
7. Warning signal	انتشار یک علامت هشداردهنده
8. Throughput Model	مدل تصمیم‌گیری برون‌داد
9. moral seduction theory	تئوری اغواگرایی اخلاقی
10. Behavioral Moral Approach	رویکرد اخلاق رفتاری
11. Propensity to Morally Disengage	گرایش به کنار گذاشتن اخلاق
12. Deviant Decsition- making Behaviour	رفتار تصمیم‌گیری انحرافی
13. Self-Interest Threat	خطر افتادن منافع شخصی
14. Self-ReviewThreats	نگرانی از مورد بازخواست قرار گرفتن
15. Independence In Fact	استقلال واقعی

References

- Davis M. Conflict of interest revisited. *Business & Professional Ethics Journal*, 1993; 12(4): 21-41.
- Gaa JC. The ethical foundations of public accounting. *Research Monograph Number 22*. 1994.
- Clement CE, Neill JD, Stovall OS. Inherent conflicts of interest in the accounting. *Journal of Applied Business Research*, 2012; 28(2): 269-276. Doi: <https://doi.org/10.19030/jabr.v28i2.6848>
- International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA). *Handbook of the code of ethics for professional accountants*. New York, NY: IFAC. 2015.
- Gino F, Ayal S. Honest rationales for dishonest behavior. In the social psychology of morality: exploring the causes of good and evil. Washington, D.C.: American Psychological Association. 2011. DOI:10.1037/13091-008
- Bazerman MH, Loewenstein G, Moore DA. Why good accountants do bad audits. *Harvard Business Review*, 2002;80(11): 96-103.
- Moore DA, Tetlock PE, Tanlu L, Bazerman MH. Conflicts of interest and the case of auditor independence: Moral seduction and strategic issue cycling. *Academy of Management Review*, 2006; 31(1): 10-29.
- Moore DA, Tanlu L, Bazerman MH. Conflict of interest and the intrusion of bias. *Judgment and Decision Making*, 2010; 5(1): 37-53. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1930297500002023>
- Guiral A, Rodgers W, Ruiz E, Gonzalo JA. Ethical dilemmas in auditing: Dishonesty or unintentional bias? *Journal of Business Ethics*, 2010; 91(1): 151-166. Doi: <https://doi.org/10.1007/s10551-010-0573-3>
- Bazerman MH, Gino F. Behavioral ethics: Toward a deeper understanding of moral judgment and dishonesty.

- Annual Review of Law and Social Science, 2012; 8: 85-104. Doi: <https://doi.org/10.1146/annurev-lawsocsci-102811-173815>
11. Tepalagul N, Lin L. (2014). Auditor Independence and Audit Quality: A Literature Review Nopmanee. J. Accounting, Audit. Financ, 2014; 30(1): 101-121. Doi: <https://doi.org/10.1177/0148558X14544505>
 12. Bazeran MH, Banaji MR. The social psychology of ordinary ethical failures. Social Justice Research, 2004; 17(2): 111-115. Doi: <https://doi.org/10.1023/B:SORE.0000027544.56030.04>
 13. Bazeran MH, Gino F. Behavioral ethics: Toward a deeper understanding of moral judgment and dishonesty. Annual Review of Law and Social Science, 2012; 8(1): 85-104. Doi: <https://doi.org/10.1146/annurev-lawsocsci-102811-173815>
 14. Bandura A. Social foundation of thought and action. a social cognitive theory. 1st ed. USA. 1986.
 15. Bandura A. Guide for constructing self-efficacy scales. Self-efficacy Beliefs of Adolescents, 2006; 5(1): 307-337.
 16. Bandura A. (2008). Reconstruct of "free will" from the agentic perspective of social cognitive theory. Oxford University Press. Doi: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195189636.003.006>
 17. Ishaque M. Cognitive approach to understand the impact of conflict of interests on accounting professionals' decision-making behavior. Accounting Forum, 2019; 44(1):64-98. Doi: <https://doi.org/10.1080/01559982.2019.1583303>
 18. Bandura A, Caprara GV, Zsolnai L. Corporate transgressions through moral disengagement. Journal of Human Values, 2000; 6(1): 57-64. Doi: <https://doi.org/10.1177/09716858000600106>
 19. Louwers TJ, Messina FM, Richard MD. The auditor's going-concern disclosure as a self-fulfilling prophecy: A discrete-time survival analysis. Decision Science, 1999; 30(2): 805-824.
 20. Citron DB, Taffler RJ. Ethical behaviour in the UK audit profession: The case of the self-fulfilling prophecy under going-concern uncertainties. Journal of Business Ethics, 2001; 29(4): 353-363.
 21. Guiral AS, Ruiz E, Rodgers W. To what extent are auditors' attitudes toward the evidence influenced by the self-fulfilling prophecy? Journal of Practice & Theory, 2011; 30(1): 173-190. Doi: <https://doi.org/10.2308/aud.2011.30.1.173>
 22. Drozd I, Pysmenna M, Volkov V. Management of ethical behavior of auditors. Baltic Journal of Economic Studies, 2020; 6(4): 66-71. Doi: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-4-66-71>
 23. Mahmoudi Jabdargh Y, PakMaram A, Abdi R, Rezaei N. Presenting a model for conflict management in the accounting environment with an emphasis on the components of professional ethics. Ethics in Science and Technology, 2022;17(1): 78-89. (In Persian).
 24. Yaqoubi Salehabadi A, Pourzmani Z. (2022). Analysis of the relationship between professional identity and ethical orientation with the ethical judgment of independent auditors. Ethics in Science and Technology, 2022; 17(3): 131-138. (In Persian). Dor: <https://dori.net/dor/20.1001.1.22517634.1401.17.3.18.2>
 25. Bagherzadegan R, Moradzadefared M, Pourzmani Z. Explaining the relationship between materialism and meta-materialism with auditor's unethical judgment. Ethics in Science and Technology, 2022; 17(3): 169-173. (In Persian).
 26. Aghajari V, Mahmoudi A, Nasiri S, Kaab Omeir A. The impact of galatea components on auditors' ethical judgment. Int J Ethics Soc. 2022;4(3): 25-32. Doi: [10.52547/ijethics.4.3.25](https://doi.org/10.52547/ijethics.4.3.25)
 27. Etamadi H, Khalilpour M, Taghiporyan Y. (2012). The effect of accountants' professional ethics on the reliability of financial statements. Ethics in Science and Technology, 2012;7(3): 35-43. (In Persian).
 28. Hosseini Nasab H, Khodamipour A, Pourheidari O. Managing conflicts of interest, an effort to improve ethical practice in the independent auditing profession. The Journal of Ethics in Science and Technology, 2023; 17(4): 75-85. (In Persian).
 29. Karimi N, Zeinali M, Badavar Nahandi Y. The impact of ethical foundations on reporting audit whistleblowing: evidences from private audit firms. Int J Ethics Soc, 2022; 4(2): 27-32. Doi: <https://dx.doi.org/10.52547/ijethics.4.2.27>
 30. Yousefi S, Banimahd B, Nikoomaram H. The role of ethical ideologies and economic conservatism on corporate social responsibility attitudes. Int J Ethics Soc, 2022; 4(3): 51-58. Doi: <http://dx.doi.org/10.52547/ijethics.4.3.51>
 31. Kusumawati A, Syamsuddin S. The effect of auditor quality to professional skepticism and its relationship to audit quality. International Journal of Law and Management, 2018; 60(4): 998-1008. Doi: <https://doi.org/10.1108/IJLMA-03-2017-0062>
 32. Wagar BM, Thagard P. Spiking Phineas Gage: a neurocomputational theory of cognitive-affective integration in decision making; Psychol Rev. 2004;111(1):67-79.
 33. Tumirin T. (2022). Determinant independence of auditors of public accounting firm. In Proceedings of the 3rd International Conference of Business, Accounting, and Economics, ICBAE 2022. Purwokerto, Indonesia. 2022. Doi: <http://dx.doi.org/10.4108/eai.10-8-2022.2320829>
 34. Nehme R, AlKhoury C, Al Mutawa A. Evaluating the performance of auditors: a driver or a stabilizer of auditors' behavior. International Journal of Productivity and Performance Management, 2019; 69 (9): 1999-2019.
 35. Bemani Mohamad Abadi M, Royaeer R. The effect of ethical ideology on auditors' professional judgment with the mediating role of professional commitment. Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge, 2022; 11(44): 145-158. (In Persian).